

VIIPURIN SUOMALAISEN
KIRJALLISUUSSEURAN
toimitteita

6

Helsinki 1983

ISBN 951-95402-6-1

Helsingin Paino Oy

Otto-I.Meurman
Kerttu Hellevara

Torkkelin Killan perustaja- ja ensimmäisen hallituksen jäseniä

Torkkelin Killan alkuvuosien johtavista jäsenistä on Otto-I.Meurman koonnut tiedot Harald Öhquististä, Erkki Kailasta, Frans Petter Oinosesta, Johan Fredrik Selinistä, Arvo Mannerista, Otto Arno Tuurnasta, Lempi Jääskeläisestä, Arvo Aleksanteri Lintulahdesta ja Aarne Vartiainenesta sekä Kerttu Hellevara Otto-I.Meurmanista ja Heikki Kososesta. Kun useimmista heistä henkilötiedot sisältyvät jo ilmestyneisiin aikalaiskirjoihin, biografioihin, matrikkeleihin ym., on tässä artikkelissa keskitytty heidän toimintaansa Torkkelin Killan, Viipurin ja Karjalan hyväksi. Heidän osuudestaan Killan työhön on lisäksi kerrottu Kyllikki Wikströmin kirjoittamassa historiikissa.

Professori **Otto-I.Meurman** Torkkelin Killan syntysanojen lausuja, syntyi 4.6.1890 Ilmajoella. Hän solmi avioliiton sairaanhoitaja Toini Westerlingin kanssa (s. 1892, k. 1961), joka myös oli Killan jäsen. Tultuaan ylioppilaaksi 1908 ja opiskeltuaan kuvanveistoa Ateneumissa sekä piirustusta yliopistossa ja suorittuaan arkkitehdin tutkinnon 1914 Teknillisessä korkeakoulussa hän pääsi Eliel Saarisen toimistoon tehtävänä osallistuminen Munkkiniemen-Haagan asemakaavan suunnitteluun. Saatuaan näin kokemusta hänestä tuli Viipurin asemakaava-arkkitehti (1918–37) ja myöhemmin Teknillisen korkeakoulun asemakaava-opin professori (1940–57).

Viipurilaiseksi kertoo prof.Meurman tullessa tunnissa. Opiskelutoveri Juhani Viiste houkutteli hänet hakemaan virkaa Viipurissa ja vei kaupunkia tuntemattoman ystävänsä Patterinmäelle, josta toisella suunnalla näkyivät tervehdyttämistyötään odottavat laajat esikaupungit, toisella komea Torkkelin puisto, vanha kaupunki, linna, kellotorni ym.

Kaupungin uuden asemakaavan suunnittelun ja liikennetkaisuksen rinnalle tuli huoli arvokkaiden muinaismuistojen säilyttämisestä. Kummastakin tehtävästään hän kertoo kirjassaan Viipurin arkkitehdit. Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 2, 194 sivua, 1977, sekä artikkelissaan Muinaismuistojen valvonta Viipurissa. VSKS:n toimitteita 3, sivut 57–63, 1978. Viipurin historiasta hän on kirjoittanut monia artikkeleita: Kaupunkiasutuksen laajeneminen ja kaupungin rakentaminen. Viipurin kaupungin historia IV:2, sivut 133–243, 1981; Kaupungin alue ja asema-

kaavat. Viipurin kaupungin historia V, sivut 15–56, 1978 ja samassa teoksessa s. 57–76 artikkeli Rakennustoiminta, sekä tähän teokseen laajan artikkelin Viipurin kirkot. Prof. Meurman on mukana jäsenenä, toimihenkilönä ja puhujana monissa viipurilaisyhdistyksissä, esim. Torkkelin Killassa.

Kenraaliluutnantti **Harald Öhquist**, Viipurin viimeinen linnanhera ja Torkkelin Killan perustaja, syntyi 1.3.1891 Helsingissä ja kuoli 10.2.1971 synnyinkaupungissaan. Hän solmi avioliiton 1922 viipurilaissyntyisen Brita Alfthanin kanssa, joka myös oli Killan jäseniä.

Suoritettuaan ylioppilastutkinnon 1908 hän alkoi lukea oikeustiedettä ja suoritti 1914 oikeustutkinnon. Mutta opiskelu keskeytyi, kun hän monien nuorten mukana kirjoittautui 3.3.1915 Kuninkaalliseen Preussilaiseen Jääkäripataljoona 27:ään. Vapaussodassa 1918 hän osallistui Viipurin valtauksen Savo-Karjalan jääkäriyrykmentin komentajana. Koulujen ja kurssien jälkeen hänet ylennettiin kenraalimajuriksi 1930 ja hänelle uskottiin Viipurissa majailevan 2. Divisioonan komentajan tehtävät ja v. 1933 hänet ylennettiin kenraaliluutnantiksi ja hän sai armeijakunnan päällikkyuden Viipurissa. Talvisodassa hän oli II Armeijakunnan komentaja ja Jatkosodassa Kannaksen ryhmän komentajana, jonka raskas tehtävä oli antaa laskea lippu Viipurin linnan tornista.

Viipurin linnan päällikkönä hän tunsu velvollisuudekseen linnan vaalimisen ja Torkkelin Killan perustaminen sai hänessä vastakaikua ja ajatuksen toteuttajan. Karjalan kannaksen hän tunsu tarkoin ja kirjoitti tutkimuksenkin sen luonnosta ja kasvillisuudesta. Tehtävästään Kannaksen puolustajana hän kirjoitti kirjan Talvisota minun näkökulmastani (1949) ja Viipurin varuskunnan tuntijana artikkelin Viipuri sotilaallisena keskuksena ja varuskuntakaupunkina. Viipurin kirja, s. 278–298, 1958.

Viipurin hiippakunnan piispa **Erkki Kaila**, joka kutsuttiin Torkkelin Killan hallituksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi, syntyi 2.6.1867 Huittisissa ja kuoli 9.12.1944 Turussa. Tultuaan ylioppilaaksi 1884 jatkoi Kaila (ent. Johansson) opintojaan yliopiston teologisessa tiedekunnassa väitellen tohtoriksi 1896 ja toimien apulaisprofessorina. V. 1909 hänet valittiin Helsingin pohjoisen suomalaisen seurakunnan kirkkoherraksi ja v. 1925 Viipurin hiippakunnan piispaksi. Hän ei ehtinyt toimia Viipurin ja Torkkelin Killan hyväksi kauankaan, sillä 1935 hän siirtyi Turkuun arkkipiispaksi.

Huolimatta länsisuomalaisuudestaan Erkki Kaila kotiutui nopeasti Viipuriin, hänen virka-asuntonsa oli entisessä komendantitalossa, joka osaksi oli ajalta ennen 1628:n paloa. Killan puheenjohtajan tehtävät hän otti vakaasti, jopa jätti kesken eräät edustuspäivälliset ehtiäkseen Killan hallituksen kokoukseen linnan Kuretorniin. Hänelle järjestettiin lähtiäiset Seurahuoneella, jossa pöydät täytyivät viimeistä sijaa myöten.

Rehtori **Frans Petter Oinonen**, seuraava Killan puheenjohtaja, syntyi Kaavilla 20.11.1872 ja kuoli Kuopiossa 29.3.1940. Suoritettuaan ylioppilastutkinnon 1893 F.P.Oinonen opiskeli Helsingin yliopistossa, missä hän suoritti 1897 fil.kand. tutkinnon ja 1898 teologisen erotutkinnon. Oltuaan virassa eri kouluissa Oinonen valittiin uskonnon vanhemmaksi lehtoriksi Viipurin Suomalaiseen Klassilliseen lyseoon, vararehtoriksi 1920 ja rehtoriksi 1926. Hän osallistui lisäksi Viipurin kunnalliseen, taloudelliseen ja henkiseen elämään, esim. kaupunginvaltuuston puheenjohtajana 1923–36. Oinosesta Torkkelin Kilta sai tarmokkaan ja aktiivisen puheenjohtajan. Erityisesti hän osallistui Killan järjestämän Viipurin viikon toimintaan. Viikon avajaisanoissaan hän painotti ”ettei omaa maata ja kansaa voi oppia tuntemaan ja rakastamaan, ellei ensin tunne ja rakasta omaa kotiseutuaan”. Hän puhui myös kotiseudusta ”kilpien naulaamistilaisuuksissa” ja viikon lopettajaisissa. Hän todella osallistui Killan toimintaan. Talvisodan jaloista hän pakeni Kuopioon, jossa sai kuulla rakastamansa Viipurin ja Karjalan menetyksestä. Hänen pakomatalla heikentynyt terveytensä ei voinut kestää sanomaa, ja hän kuoli 29.3.1940.

Hovioikeudenpresidentti **Johan Fredrik Selin**, Killan ensimmäinen varapuheenjohtaja, syntyi 15.6.1878 Viipurissa ja kuoli 12.7.1949 Helsingissä. Tultuaan ylioppilaaksi 1895 Selin opiskeli oikeustiedettä suorittaen oikeustutkinnon 1900, jolloin hän hakeutui Viipurin hovioikeuden auskultantiksi. Muiden hovioikeuden toimihenkilöiden kanssa hänet ns. yhdenvertaisuuslain nojalla tuomittiin 1913 Pietarin Krestyn vankilaan, josta palasi seuraavana vuonna hovioikeuteen kohoten vihdoinkin v. 1929 sen presidentiksi. Virkansa ohessa hän osallistui Viipurin kunnalliselämään, ym. Vuonna 1934 hän siirtyi Helsingin tuomiokunnan tuomariksi, joten hänen vaikutuksensa Torkkelin Killassa oli lyhytaikaista.

Maaherra **Arvo Manner**, joka kuului alusta pitäen Torkkelin Killan hallitukseen, valittiin Selinin jälkeen varapuheenjohtajaksi. Hän syntyi 17.6.1887 Turun ja Porin läänin Lapin pitäjässä ja kuoli 11.4.1962 Helsingissä. Tultuaan ylioppilaaksi 1906 hän opiskeli juridiikkaa suorittaen 1912 oikeustutkinnon. Auskultoituaan Turun hovioikeudessa hän siirtyi 1914 Viipurin hovioikeuden palvelukseen ja oltuaan mm. kaupungin oikeuslaitoksen palveluksessa hänet 1925 nimitettiin Viipurin läänin maaherraksi.

Viipurissa Arvo Manner joutui monenlaisiin tehtäviin kunnalliselämässä, mm. kristilliseen työhön työkeskus Toukolassa Sorvalissa perustaen sinne sekakuoronkin, ym. Monista tehtävistään huolimatta maaherra Mannerilla oli aikaa myös Torkkelin Killalle.

Kaupunginjohtaja **Otto Arno Tuurna** (ent. Thuneberg), Torkkelin Killan kolmas puheenjohtaja, syntyi 12.8.1894 Lohjalla ja kuoli 10.5.1976 Helsingissä. Tultuaan ylioppilaaksi 1912 hän siirtyi upseerialalle hakeutuen

1918 upseerikursseille Viipurin Markovillaan. Viipurissa hän solmi avioliiton 1920 Sirkka Saara Hallenbergin kanssa, joka on ollut mukana myös Killan toiminnassa. Arno Tuurna erosi puolustusvoimien palveluksesta 1924 ja suoritti ylemmän oikeustutkinnon. Aluksi hän oli palveluksessa T:mi J.Hallenbergillä, mutta kun Viipurin kaupungin hallintoa uusittiin, hänet valittiin v. 1930 ensimmäiseksi kaupunginjohtajaksi. Tämän viran ohessa hän osallistui moniin kunnallisiin, taloudellisiin ja henkisiin rien-toihin. Tuurna kuului Torkkelin Killan perustajajäseniin ja valittiin puheen-johtajaksi v. 1940. Killan hyväksi hän uurasti mm. Viipurin viikon järjestä-misessä, pronssikilpien kiinnittämisessä ja Helsingin aikana hän oli Killalle korvaamaton.

Kirjailija **Lempi Jääskeläinen**, Killan sihteeri, syntyi 15.12.1900 Viipurissa ja kuoli 13.9.1964 Helsingissä. Tultuaan ylioppilaaksi Viipurin Vanhasta Yhteiskoulusta 1921 hän toimi mm. kotiopettajattarena ja opiskeli yliopistossa pari vuotta historiaa ja arkeologiaa, mutta antautui sen jäl-keen kokonaan kirjailijan ammattiin, viipurilaiseksi kirjailijaksi, josta on selostus Katri Veltheimin artikkelissa Viipurin kaupunkimiljöö kirjallisuuden tallentamana. Viipurin kaupungin historia V s. 298–299, 1978. Viipurille omistettuja muistomerkkejä ovat erityisesti Weckrooth-sarja, Kevät vanhassa Viipurissa. Se oli Viipuri vihanta, Vanhan Viipurin hiljaiseloa, Nuori herra David Viipurista, ym. Viipurin menetys oli hänelle järkyttävä isku ja siitä syntyivät runot Isänmaan runot, Pro Viipuri, Sotarukous, Oma Karjalan maa, ym. Runouden ohessa hän sävelsi mm. Manalan virralla, Laatokankarjalaisen kansanlaulun, Joulun kukan, ym. Lisäksi hän oli hyvä piirtäjä, hän piirsi mm. parikkalalaisia aiheita.

Viipurin historia ja muistot toivat Lempi Jääskeläisen Torkkelin Kiltaan jo alusta pitäen. Killan toiminnassa hän oli aloitekykyinen, järjesti opas-kursseja, ja hänen ideansa oli pronssikilpien naulaaminen vanhojen raken-nusten seiniin, järjesti kello viiden tee -hetkiä ja Seurahuoneella kuvael-man, jossa Weckroothin perhe ystävineen esiintyi kaikessa komeudessaan. Hän oli sihteerinä Viipurin museolautakunnassa, jäsenenä Viipurin Suoma-laisen Kirjallisuusseuran johtokunnassa ja myöhemmin Siirtoväen Koti-teollisuus r.y:ssä, ym.

Lempi Jääskeläinen oli karjalaisen luonteen henkilöitymä, oikea väri-pilkku Killan toiminnassa. – Hänet on haudattu rakastamansa Parikkalan kirkkomaahan.

Työväenopiston johtaja, toimittaja **Arvo Inkilä**, oli Torkkelin Killan perustavan kokouksen pöytäkirjan pitäjä ja hänet valittiin seuran sihteerik-si, mutta hän siirtyi pian Helsinkiin. Helsingissä ollessa hän toimi Viipurin menetyksen jälkeen Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran esimiehenä (1957–65).

Pankinjohtaja **Arvo Aleksanteri Lintulahti** (ent. Lindroth), Killan ensimmäisen hallituksen jäsen ja perustajajäsen, syntyi 1.4.1883 Vähässäkyrössä ja kuoli 10.9.1958 Lahdessa. Hänen nimensä oli kolmantena, kun haettiin vahvistusta Torkkelin Killan säännöille. Käytyään Tampereen Realilyseossa 7 luokkaa ja päästyään ylioppilaaksi 1905 Viipurin Realilyseosta antautui Arvo Lintulahti rautatien palvelukseen, mutta siirtyi sanomalehti Karjalan toimittajaksi Viipurissa (1905–17) ja v. 1918 Savo-Karjalan Osakepankkiin, johtajaksi v. 1928, minkä ohessa hän oli monissa kaupungin luottamustehtävissä ja puoluemiehenä. Koko Viipurin ajan hän oli Killan hallituksen jäsen ja rahaston hoitaja:

Rehtori **Aarne Vartiainen**, Killan perustajajäseniä ja Viipurin ajan viimeinen sihteeri, syntyi 19.5.1888 Viipurissa ja kuoli 25.4.1963 Helsingissä. Tultuaan ylioppilaaksi 1906 Viipurin Klassillisesta Lyseosta hän opiskeli yliopistossa historiaa, suomen kieltä ja kirjallisuutta sekä Rooman kirjallisuutta suorittaen fil.kand. tutkinnon 1909. Toimittuaan opettajana mm. Tampereella ja Kajaanissa hänet nimitettiin Viipurin Kaksoislyseon historian ja yhteiskuntaopin vanhemmaksi lehtoriksi 1930, vararehtoriksi 1931 ja koulun rehtoriksi 1940. Koulutyönsä ohessa Aarne Vartiainen osallistui muihin koulumaailman tehtäviin ja kunnallisiin luottamustoimiin. Torkkelin Kiltaan hän liittyi perustamisvaiheessa ja oli ensimmäisen hallituksen jäsenenä hoitaen sihteerin tehtäviä sota-aikaan asti ja vielä Helsingissäkin.

Talousneuvos **Heikki Kosonen** syntyi 26.2.1868 Parikkalassa ja kuoli 11.2.1941 Helsingissä. Hän toimi eri aloilla, mm. puutavarakauppiaana ja osallistui Viipurissa yleishyödyllisiin toimiin, mm. kirkkoneuvostoon, suojeluskuntaan, diakonissalaitoksen tukemiseen. Torkkelin Kiltaan hän kuului perustamisesta lähtien sen ensimmäisen hallituksen jäsenenä tukien sen toimintaa eritoten taloudellisesti.